



ZAMYŠLENÍ NAD KOMUNIKOVÁNÍM STATISTIKY V MÉDIÍCH

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY117

Darja Donat'áková

333360, Sociální politika a sociální práce – Psychologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, PhD.

Datum odevzdání: 31. května 2010

Fakulta sociálních studií MU, 2009/2010

Za téma své práce jsem si vybrala článek z internetové stránky idnes.cz, publikovaného dne 11. února 2010. Pojednává o vztahu slazených nápojů a rakovině slinivky. Doslova se nazývá „Konzumace slazených perlivých nápojů prý vede k rakovině slinivky“. Už samotný podtitul vyvolává pocity šoku a paniky:

„Slazené perlivé nápoje jsou nebezpečnější, než se dosud soudilo. Podle nové studie vážně poškozuji zdraví už v poměrně zanedbatelném množství. Jen dvě sklenice sladkých perlivých nápojů týdně zvyšují riziko rakoviny slinivky dvojnásobně. Přitom stále více lidí se místo čisté vody snaží hasit žízeň právě ochucenými perlivými nápoji nejrůznějších značek.“

Je podložen studií vedenou Noelem T. Muellerem z Georgetownské univerzity. Tento výzkum se zabýval nejen vlivem sladkých nápojů, ale také vlivem pití džusů, které mají vysokou glykemickou hladinu. Byl prováděn na 60 524 mužů i žen z Číny po dobu 14 let. Výzkumníci získávali data o požívání limonád, džusů a o životním stylu osobní rozhovorem. Výsledky ukázali, že z celého vzorku jen 140 případů mělo rakovinu slinivky. Z těchto 140 lidí převážná většina konzumovala slazené nápoje (tj. 0,23% z celkového počtu participantů). Počet konzumentů džusu a zároveň s výskytem rakoviny slinivky byl zanedbatelný, takže ho tady ani nebudu zmiňovat. Jelikož je korelace mezi proměnnými menší než 1, můžeme považovat tento výsledek za neprokazatelný. Je sice pravda, že více případů rakoviny slinivky bylo u lidí, co pili více slazených nápojů, ale tento počet je tak malý, že je téměř zanedbatelný.

Riziko rakoviny slinivky je velmi malé, takže je nepravděpodobné, že zrovna pití slazených nápojů je příčinou vzniku, ale je pravda, že se zdvojnásobuje. Nepotvrdil se primární vztah mezi oběma proměnnými.

Další problém co bych viděla je, že výzkum byl zaměřen na asijskou resp. čínskou veřejnost, takže se jen těžko dá uplatnit na celou lidskou populaci. V Asii je jiný styl života než například v Evropě nebo Americe. Takto specifikované se tato studie dá tedy promítnout jen na čínskou veřejnost, kde je ale stejně malý výskyt rakoviny slinivky jako všude jinde, takže to v konečném výsledku vyjde na stejno.

Problematickou část vidím i ve formě výzkumu. Možná bych volila jiný způsob než osobní rozhovory. Ale to záleží samozřejmě na výzkumnících, jakou metodu pro příště použijí.

Co se mi na článku nelíbilo, bylo právě takové to zveličování a zastrašování obyvatelstva, že jakmile budeme pít limonády, je vysoká pravděpodobnost, že dostaneme rakovinu slinivky. Ale nikde v poznámce pod čarou nebylo uvedeno, že výskyt této rakoviny není častý. Navíc cítím z té zprávy takovou determinovanost. Jakoby mi říkala: „Dáš si dvě sklenice limonády týdně (a že já ji vypiju o dost víc) a máš rakovinu jistou!“.

Věta „Ale nápoje s umělými sladidly nelze konzumovat pravidelně vůbec, protože umělá sladidla zase poškozuji organismus jinak.“ mě skutečně pobavila. Je to poslední věta celého článku a připadá mi trochu jako „výkřik do tmy“. Jak poškozuje organismus? Je to přece všeobecně známý fakt, který se nemusí nijak specifikovat ani podkládat žádnými výzkumy. Ale na konci článku, který mě informuje o tom, že s největší pravděpodobností budu mít rakovinu slinivky, vypadá tak nějak neúplně a zbytečně.

Je zvláštní, jak jednoduše se dá „zakamuflvat“ taková zpráva tak, aby byla pro spotřebitele více atraktivní a lépe se „prodávala“. Tamhle něco zatajíme, tady něco zveličíme a hned je z poměrně nevýznamné informace, které by si nikdo ani moc nevšiml, trhák. Je sice pravda, že pití sladkých limonád zdravé není, ale rakovina? No to už je přímo smrtelně nebezpečné. Naštěstí pro obchodníky nepředpokládám, že by kvůli této zprávě vznikla u výrobců limonád nějaká krize. Nicméně člověk si musí dávat pozor na to, co jednotlivá média prezentují jako neodvolatelnou „pravdu“, protože takových „přibarvovaných“ a „přikrášlených“ zajímavostí a faktů je všude kolem nás spousta. A tak nám nezbývá nic jiného než myslet a přemýšlet o každé zprávě než ji přijmeme za fakt. Tento článek je toho zářným příkladem.

Zdroje:

- Anderson, K., Gross, M., Koh, W., Mueller, N.T., Odegaard, A., Pereira, M.A., Yuan, J. (2010). Soft drink and juice consumption and risk of pancreatic cancer: The Singapore Chinese health study. *Cancer Epidemiology, Biomarkers & Prevention*, 19; 447. Staženo 30.5. 2010 z http://www.scopus.com/record/display.url?eid=2-s2.0-76149146025&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&st1=Soft+drink+and+juice+consumption+and+risk+of+pancreatic+cancer%3a+the+Singapore+Chinese+Health+Study&sid=VgH6uhL4fW6jHhJz8qS9_m-%3a130&sot=b&sdt=b&sl=103&s=ALL%28Soft+drink+and+juice+consumption+and+risk+of+pancreatic+cancer%3a+the+Singapore+Chinese+Health+Study%29&relpos=0&relpos=0
- *Konzumace slazených perlivých nápojů prý vede k rakovině slinivky.* (11.2.2010). Staženo 30.5. 2010 z <http://www.novinky.cz/zena/zdravi/191719-konzumace-slazenych-perlivych-napoju-pry-vede-k-rakovine-slinivky.html>

Na konci kurzu statistiky si nelze myslet, že korelaci hodnotíme podle toho, zda je, nebo není rovna 1.

Ob

SJ